

نام و نام خانوادگی	عنوان رساله	استاد/اساتید راهنما	استاد/اساتید مشاور
ساسان حسینی	تبیین مدل تصمیم ساز انتخاب گزینه در مرحله شکل گیری کانسپت در فرآیند طراحی معماری	دکتر دانشپور	دکتر ماکویی

تدوین مدلِ تصمیم سازِ انتخاب گزینه در مرحله شکل‌گیری کانسپت در فرآیند طراحی معماری

چکیده

امروزه در طراحی، پیچیدگی‌ها، عدم قطعیت‌ها و عوامل متعددی مشاهده می‌شود که بر نحوه‌ی شکل‌گیری آن تأثیرگذارند. سرعت رشد و دگرگونی مسائل، حجم انبوه عوامل تأثیرگذار بر طراحی در حوزه‌های مختلف معماری و همچنین عدم مدیریت اطلاعات، منجر به ناهنجاری‌هایی در معماری، که همان محصول به جا مانده از یک تفکر فردی یا گروهی می‌باشد، خواهد شد. معمار، در تجزیه و تحلیل مسائل معماری، به طور همزمان با حجم انبوهی از عوامل ثابت و متغیر روبرو می‌شود. بدیهی است عدم توجه کافی و همزمان به این متغیرها می‌تواند نتایج متصور از تصمیم‌های اتخاذ شده را با شکست مواجه کرده و خسارات سنگینی را بر جای گذارد. برای وضوح این نکته همین بس که مغز انسان، هم زمان بر روی بیش از هفت موضوع نمی‌تواند متمرکز باشد و او را دچار سردرگمی می‌کند. برخی اوقات این سردرگمی عیان است و گاه نیز بعد از تکمیل طرح و یا حتی ساخت طرح، علائم خود را نشان می‌دهد.

این پژوهش با تمرکز بر فرآیند طراحی سامانمند (سیستماتیک)، سعی بر آن دارد تا با بررسی نظریه تصمیم و عقلانیت در تصمیم‌گیری، بخشی از این پیچیدگی‌ها را در مرحله شکل‌گیری کانسپت به کمک مدلی علمی به منظور انتخاب گزینه برتر، تسهیل نماید. به همین منظور می‌کوشد تا یکپارچگی، اتحاد و وضوح فرآیند انتخاب را با کمک سیستم‌های تصمیم‌یار (کمک تصمیم‌گیرنده) که همان مدل علمی ذکر شده است، بالا ببرد.

سیستم‌های تصمیم‌یار، مغز و تفکر را به نحوی سیستماتیک، هماهنگ کرده به تفکر آدمی نظم می‌دهد. با این حال جایگزین فرد تصمیم‌گیرنده نخواهد بود. مدل کمک تصمیم‌گیرنده ابزاری است بدون تعصب، در دست تصمیم‌گیرنده که موظف است آنچه در ذهن وی می‌گذرد را سازمان‌دهی کرده و تبدیل به خروجی نماید.

در این پژوهش معیارهای موثر بر انتخاب گزینه‌های حاصل از کانسپت استخراج شد، مدل یابی روابط معیارها، ارزش‌گذاری و تعیین وزن معیارها و متغیرهای موثر صورت گرفت. همچنین، مدل کمک تصمیم‌ساز در انتخاب گزینه مناسب طراحی گردید. گستره این پژوهش شامل معماران جریان‌ساز معاصر ایران در دهه اخیر می‌شود. این پژوهش به لحاظ روش تحقیق در حوزه روش‌های تحقیق همبستگی قرار دارد. پس از انتخاب جامعه آماری و تعیین حجم نمونه، جمع‌آوری داده‌ها با مصاحبه و پرسشنامه انجام پذیرفت. با استفاده از روش تحلیل عاملی، پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، عوامل موثر در تحقیق استخراج شده و مدل‌یابی روابط میان معیارها و متغیرهای یافته شده به کمک فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی بهبود یافته انجام پذیرفت.

نتایج این تحقیق در نهایت، به یک مدل کمک تصمیم‌ساز انتخاب گزینه در مرحله شکل‌گیری کانسپت، می‌انجامد. در این پژوهش از آنجا که جهت ارزیابی مدل، نیاز به تعریف مجموعه‌ای از معیارها به صورت پیش فرض بوده است، پس از استخراج تدوین معیارها، مدل دستیابی به میزان روابط معیارها با اثبات فرضیه همبستگی، شکل گرفت. پس از آن مدل‌نهایی کمک تصمیم‌گیرنده طراحی شد؛ با توجه به ماهیت محاسباتی این مدل، به منظور صرف‌نظر کردن از محاسبات ریاضی توسط طراح و همچنین تسریع در پردازش اطلاعات، نرم‌افزاری طراحی گردید. در این مدل از تحلیل سلسله‌مراتبی بهبود یافته جهت وزن‌دهی به معیارها در موضوعات طراحی مختلف، همچنین تکنیک‌های تصمیم‌گیری "پروموتیو I" و "ویکور" جهت تخصیص تابع ارجحیت و رتبه‌بندی استفاده گردید. در ادامه تحقیق این مدل مورد اعتبار سنجی درونی و بیرونی قرار گرفت و درستی آن اثبات گردید. لذا پیشنهاد می‌گردد در جریان ارزیابی و انتخاب گزینه در کنار دانش تخصصی طراح و ارزیابی طرح توسط همکاران و متخصصان، از این مدل علمی کمک تصمیم‌گیرنده نیز استفاده شود.

واژگان کلیدی و اصطلاحات تخصصی پژوهش

فرآیند تصمیم‌سازی، عقلانیت کلاسیک، عقلانیت محدود، کانسپت، ارزیابی و انتخاب گزینه، طراحی سیستماتیک